

Власними словами | In Our Own Words

This book is free, but please consider making a contribution to a charity working in Ukraine. A suitable option might be KHARPP.

KHARPP is a UK registered charity (no. 1204531) working to repair homes damaged through war and to support communities in Kharkiv Oblast, Ukraine.

To date, KHARPP have repaired over 750 homes in the region, as well as three medical clinics and a care home.

Власними словами In Our Own Words

*Poems, Translations and the Many Languages
of Home, from Ukraine to Glasgow*

...My favourite word is Lyubov. It means love and it is my mother's name...

...This means 'Keep moving forward' in Ukrainian...

...Home is bubbling broth...

...What is the difference between 'torte' and 'cake'...?

*...I feel like I found something special here in Glasgow... For me, for my soul...
The possibility to connect with my home in Ukraine and to share my feelings
with other people here in Glasgow...*

Introduction

In November 2023, twenty strangers met in a room in Sauchiehall Street, Glasgow. Half of them had recently arrived in Scotland from Ukraine; the other half had been in Glasgow longer, but many of them had once come from further afield too. They were brought together by a shared interest in language and creativity, by the desire to learn more about each other and by the hope of making connections – between languages and lives, between words and worlds.

This book is an attempt to capture the experience of that exchange for posterity, to record the fleeting interactions between people, places and languages that took place over the three workshops of the project *Власними словами* | In Our Own Words in winter 2023. The participants in this project were not, for the most part, professional poets or linguists and its primary aim was to foster a sense of togetherness, not to produce a work of literature. If nothing had emerged from the workshops but happy memories

*Published in 2024
by Tapsalteerie
Tarland, Aberdeenshire*

Copyright is held by the respective authors & illustrators

*Printed and bound by Imprint Digital
Upton Pyne, Devon, UK*

978-1-7384396-4-5

and new acquaintances, it would have been a success. Nevertheless, there was, we believe, something worth sharing in the collisions and constellations produced when these different people and different languages came together. This publication presents those many multilingual fragments – poems, mini-poems, snatches of conversations – and frames them within the context of the project and its aim to have a positive impact on the lives of Ukrainians in Glasgow and of refugees more generally. We hope that it will be of interest to anyone with an interest in Ukraine, in refugee lives, or in the potential for creativity hidden in the languages we use every day.

Contents

The book begins with a two-part introduction, in English and then in Ukrainian, explaining the origins and design of *Власними словами | In Our Own Words*. This is followed by examples of the writing that emerged during the workshops. More ‘complete’ poems and translations, produced at the time and subsequently, are intermingled with more fragmentary texts and variations made in response to those poems, often scribbled on post-it notes and in margins during the workshops, and with images made in response to materials from the workshops by Ukrainian artists and designers in Scotland. The final section of the book details the vital and unexpected contribution made to the workshops by the participants’ children.

Texts have only been lightly edited; literal translations of texts not written in English are available at the back of the book.

While *Власними словами | In Our Own Words* is a celebration of the power of language and creativity, it is celebration that takes place in the context of – in response to – two lamentable circumstances. The first is the longstanding policy of calculated hostility pursued by the British government with regard to the vast majority of people who come to the UK in search of a place of safety, the impediments this causes to their security and self-realisation, and, more happily, the determined efforts of refugees, asylum seekers and others to overcome these barriers. The second is Russia’s war against Ukraine: while the UK government response to this tragedy has been a singular exception to that policy of hostility, the experience of war and displacement of thousands of Ukrainians has highlighted some of the recurring problems facing refugees in Britain. It is these problems that, in a small way, *Власними словами | In Our Own Words* seeks to address.

Russia’s ten-year war against Ukraine has been a crime against humanity; it has also been a crime against language, against language as an expression of humanity. This violence has taken many forms. Following a pattern developed over centuries, Russia has tried to undermine Ukraine’s linguistic and cultural autonomy by attempting to marginalise and eliminate the state language Ukrainian, as well as, for instance, Crimean Tatar. At the same time, while purportedly carried out in the interests of ‘the Russian language’ and its speakers, Russia’s unceasing interference in Ukrainian affairs, culminating in the bloody full-scale invasion in 2022, has permanently diminished the prospects of the Russian language in Ukraine. Many Ukrainians for whom once Russian was a language of home and family or of everyday business and interaction have cut it out of their lives, sharing the position of

their government that the words of the invader can have no claim on Ukrainian hearts. One might even see this as ironic, if the Kremlin's trumpeted concern for Russian speakers had not always been a lie. Finally, as war and tyranny always do, Russia's 'special military operation' has degraded language as a bearer of meaning, with euphemisms, acronyms and rhetorical bluffs used to cover up massacres and justify the unjustifiable.

But language has also been a site of resistance. As in previous generations, the Ukrainian language has survived the murder of its speakers and the baseless questioning of its legitimacy to serve as a rallying point for an independent Ukrainian identity. Its status has never been more secure, not only as the official national language, but as a major European language too. For all the complications and controversy surrounding it, using Russian, too, can be a form of fightback: when the Kremlin makes the outrageous assumption that the Russian language is its property to defend and promote, to use Russian to articulate one's Ukrainian identity, to reassert one's threatened existence, can be seen as a way claiming something back from the would-be occupier.

It is perhaps a mistake, however, to frame language in these black-and-white terms of heroism and victimhood, or to pit the Russian and Ukrainian tongues against each other as antagonists. Just as countries contain many languages, so people do too, and whereas states prefer hard-and-fast laws, especially when in an existential war, people continue to swap and mix languages with creative aplomb every day (the Ukrainian-Russian hybrid *Surzhyk* is a classic example), because their motive is not control but communication. In a comparatively monolingual country like the UK, oft-repeated terms like 'Russian-speaking Ukrainians' give a false impression, obscuring people's ability to manoeuvre through, between and across Russian and Ukrainian, not to mention the many other languages at their disposal.

This capacity for linguistic improvisation in the service of quotidian goals has, nevertheless, been seriously challenged by a war which, for a decade, has uprooted Ukrainians, forcing them to seek safety elsewhere in their homeland and, since 2022 especially, in other countries. The conditions of the welcome extended to Ukrainians by other European nations has made their experience in the UK easier than that of other victims of conflict from Africa and the Middle East, but being a refugee of any sort still means a jarring dislocation of language and culture and still means running up against the priorities of the administrative state and a view of life and of language that has little patience for their messy realities. In the United Kingdom, for instance, despite the provision of translations and interpreters by hard-pressed local authorities, that necessarily means subscribing to a clear hierarchy of languages. Unperturbed at the top of the pyramid sits English – the default, the standard, the expectation; a named, codified language of a European ally, like Ukrainian, is below it, but still far above a more minoritised language like Crimean Tatar, an unofficial mixture like *Surzhyk*, or the multiple language varieties of *Rusyn*, not to mention still more marginal indigenous languages from outside of Europe.

Recently arrived Ukrainians, like many displaced people, have found themselves in a catch 22. To integrate into British society – get a job, rent a flat, find friends, make a life – you need to speak English, but to master English, especially as an adult, you need not just lessons, but daily interactions with English speakers. In this context, language can become fraught and joyless – a problem to be overcome rather than a means to express yourself or build a community.

This problem has been particularly acute in Scotland, which, proportionate to its population, has welcomed more Ukrainians than any other part of the UK. As a result, many thousands of

Ukrainians were initially housed not with hosts, like their compatriots, but in hotels and a cruise ship on the Clyde, a floating Ukraine in miniature, with little interaction with locals.

This notwithstanding, when it comes to language, Scotland (and Wales and Northern Ireland as well) has something to offer refugees that is harder to come by in England, especially outside of London – an openness to the possibility of multilingualism, a sense that English is only part of the answer. While the bureaucratic dominance of English is complete, everyone in Scotland is aware not only of how their version(s) of English might diverge from the norms determined ‘down south’ but also how even a multifarious, multipolar English does not have a monopoly on communication or on cultural identity, given that Gaelic and Scots, though marginalised, continue to survive and, in places, thrive.

What is more, this awareness of the ever-present possibility of doing things differently with language creates the potential for a still more radical, more inclusive multiculturalism. This is the vision presented in ‘Threshold’, the multilingual poem composed by the then Makar Jackie Kay for the opening of the Scottish parliament in 2016, which urges politicians ‘to say, in any language you please, welcome, welcome / To the world’s refugees’, arguing that ‘Our strength is our difference’ and exemplifying the power of this variety with a slogan repeated in multiple languages, including Glaswegian (‘Wan patter is naer enough. / Mak yersel at hame’) and Ukrainian (‘Однієї мови ніколи не достатньо / Ласкаво просимо’).

It is this same optimistic perspective that inspired Власними словами | In Our Own Words, a project which is powered by the belief that language and creativity can not only help new arrivals (in this case, Ukrainians) find their voice in Scotland, but also make sure that these varied voices are part of the conversation that makes Scotland’s future.

In seeing its long-established linguistic diversity as a springboard for a more complex future Scotland that is more open to the world, Jackie Kay is – we are – operating in a noble tradition. In the early twentieth century Hugh MacDiarmid presented Scots as a shortcut to reestablishing Scotland’s severed ties with Europe; more recently, Christopher Whyte has made writing in and translating into Gaelic part of a cosmopolitan writerly identity. Perhaps the most significant figure in this tradition, however, is the poet and translator Edwin Morgan. Writing in 1971, at the tail end of rancorous debates about Scotland’s lack of single national language, Morgan argued that this ‘mixed state’ might be ‘a blessing in disguise’ and in his own poetry not only made use of both Scots and English, but also brought a heightened sensitivity to language to bear in his translations from many languages, which included Ukrainian after he visited Ukraine in 1956.

Morgan might be considered the tutelary deity of this project, its poetic patron, and not just because of his pioneering work connecting Scotland and Ukraine.

First, just as translation was central to Morgan’s practice as a poet, so it is at the heart of Власними словами | In Our Own Words. The place of translation in refugee lives is indicative of the way in which displacement can instrumentalise language, draining it of its creative potential. Translation is something that has to get done, has to get done right. The predominance of both authorised versions and automatic computer-aided translations give the false impression that translation is an act of deciphering, unlocking a code that reveals the exact equivalents hiding behind a foreign phrase. Morgan, in contrast, like all good translators, keeps us conscious of the fact that translation is about ‘enthusiasm’ and ‘discovery’; it is an uncertain, open-ended process that is, above all, a way of learning about another person and another place. This same logic underpinned Власними словами | In Our

Own Words: the collaborative dialogue that is translation can transform language 'barriers' into bridges. Every unfamiliar word is a chance to learn about the world it describes. It is hoped that this same principle which, we think, has worked so well with this group will also prove a successful approach with other refugee and asylum-seeker communities with different language backgrounds.

Second, Morgan's openness to international influences inspired a mid-career exploration of the possibilities of concrete poetry, poetry in which the shape and look of a poem matter no less than its sound or its meaning. This holistic approach to language, embracing all its aspects – visual, auditory, semantic, somatic, sensory – also informed these workshops and this publication. The linguistic encounter between Scotland and Ukraine, of which this is a tiny sliver, is not just a meeting of words, meanings and backstories, but a coming together of alphabets and accents, of different individuals' rhythm, pitch and breath.

Our purpose as the organisers of these workshops, then, was to create a space in which people felt confident engaging with language, with their languages, both as an embodiment of the diverse cultures of their homelands and as an intimate expression of self. To achieve this we did three things: in choosing participants, we welcomed all levels of English-speaking ability (something made possible by our fabulous interpreters Olena and Illia) but sought to include as many languages and dialects spoken in Ukraine and in Glasgow as possible. Second, we took as our focus a universal, intimate, difficult theme – 'home'. Where is your home, what is your home, how can you make a new home in a new country, do we have a home in language? These questions recurred again and again over the course of the workshops. (So too did the topic of the ultimate home comfort: food.) Third, to make these difficult conversations possible and to foster participants' innate creativity, we strove to make the workshops as friendly and engaging as possible.

The Workshops | Katherine Mackinnon

The workshop format, mixing creative methods, writing and translation drew on both James's experience as a teacher of translation and my own ongoing work on collective poetry. I have worked for many years with refugees, asylum seekers and other locals using poetry and creative group work as tools for discussing and documenting experiences of everyday life in Scotland. In these workshops, relevant poems serve as the basis for group discussion, writing exercises and creative activities.

Власними словами | In Our Own Words differed from much of my previous work in that the group had more shared languages. While there were single speakers of some languages like Gujarati and Spanish, for English, Ukrainian, Russian, Urdu, Polish and Scots we had at least two speakers of each. This provided much more space for in-depth discussions about word choice and meaning, both in the poems we read and in participants' own writing.

We designed the workshops to expand in scope week on week, from the individual letters of different alphabets in the first workshop, through to fragments of text in the second. This then provided us with a huge body of material – visual, textual, aural – to draw on for the final workshop, where participants worked on more intensive translations and rewriting of both their own earlier fragments and some of the published poems we had read over the course of the project. A few participants were experienced poets and writers who revelled in the intricacies of language and whose poems flowed freely onto the pages. For others, the workshops were a leap into the unknown, an at times uncomfortable step outside of their comfort zone. With a group of varied confidence and experience like this, collaboration is the most powerful tool to

overcome the voice in the back of the head that says, ‘poetry’s not for me’ or ‘I’m more of a numbers person’. Working in small groups with each person sharing their own language and idioms with the group created a space where everyone was able to teach something new. The list of favourite words on pages 50 and 51 illustrates the scope of conversation produced just from one warm-up exercise, from flowers and lunchboxes to love and freedom.

Of course, things never turn out exactly as you plan, not in life and certainly not in the world of creative workshops. Unanticipated elements, like the enthusiastic participation of the children in the creative writing activities, changed the direction and atmosphere of the workshops for the better. The playfulness and exuberance of the children’s contributions in turn energised the adults, creating a relaxed space for people to share their thoughts, ideas and writing. Our friend Edwin Morgan reappeared again, with his ‘Song of the Loch Ness Monster’ sounding undoubtedly Ukrainian to the children’s ears.

Although it is easily overlooked when there is a tangible end goal (this book) in mind, the simple act of bringing people together to work on a shared task is in itself very powerful. In amongst the noise and stress and complications of navigating life in a new country, to have permission to stop for a couple of hours and focus your mind on that most impractical of topics, poetry, can for many people be a refreshing experience. As one Ukrainian participant said, ‘I had to switch on my brain and take creative approaches to questions ... I hope this will help me be more open in communication in the future.’

This sense of the workshops as a space apart from the rest of the world was greatly helped by our venue for the first two workshops Common Ground, a former shopfront on a busy Glasgow city centre street which has been converted to a venue for bringing diverse communities together through arts and culture. This

had the benefit of both providing a peaceful, beautiful space for our collaborative work – colourful murals line the walls as the crowds pass by on the other side of frosted glass windows – but also allowed participants to get to know the space and its ongoing programme of activities.

Palestinian poet Mahmoud Darwish wrote that ‘every beautiful poem is an act of resistance’. In this collection’s poems of small comforts, blue skies, language, loss and love the writers resist easy categorisation – by nationality, language or immigration status. They resist the forces that would keep us strangers from each other and the forces that say poems should look a certain way, or sound a certain way, or have a certain type of author. In this book which mixes languages, images, poetry and prose, we hope you are able to enjoy the flavour of Власними словами | In Our Own Words: the hubbub of conversation, words here and there in Ukrainian, Russian, Gujarati and German, scissors and bit of paper all over the place, but above all questions. What does this mean? How do you say that? What do you miss? What does it mean to be home?

...Моє улюблене слово – «Любов». Це означає «love»,
і це ім'я моєї матері...

... Українською це означає «Завжди йти вперед»...

...Дім – це киплячий бульйон...

... Яка різниця між «тортом» і «cake»...?

...Я відчуваю, що знайшла щось особливе тут, у Глазго... Для мене,
для моєї душі... Можливість зв'язатися зі своїм домом в Україні та
розділити свої почуття з тими, хто мешкає у Глазго...

Вступ

У листопаді 2023 року двадцять незнайомців зустрілися в кімнаті на вулиці Сокіхол у Глазго. Половина з них нещодавно прибула до Шотландії з України; інші жили в Глазго довше; однак багато з них теж колись приїхали сюди здалека. Цих людей об'єднав спільний інтерес до мови та творчості, бажання дізнатися більше один про одного та надія встановити зв'язки – між мовами та життями, між словами та світами.

Ця книга стала спробою використання досвіду такого обміну в майбутньому, спробою зафіксувати швидкоплинні взаємодії, що відбулися між людьми, місцями та мовами протягом трьох семінарів проекту «Власними словами | In Our Own Words» взимку 2023 року. Учасники проекту здебільшого не були професійними поетами чи лінгвістами, і на меті цього заходу був скоріше розвиток почуття єдності, ніж написання літературного твору. Навіть якби семінари

не мали жодних наслідків, окрім радісних спогадів і нових знайомств, вони стали б справжнім успіхом. Тим не менш, ми вважаємо за потрібне поділитися з вами усіма протиріччями між думками та взаємозв'язками, які виникли, коли такі різні люди й різноманітні мови об'єдналися. Ця публікація являє собою збірник численних багатомовних фрагментів – віршів, міні-поем і уривків розмов. Ця книга вводить їх у контекст проекту та його мети – позитивно вплинути на життя українців у Глазго та біженців загалом. Ми сподіваємося, що це видання стане у нагоді для тих, хто цікавиться Україною, життям біженців або потенціалом для творчості, прихованим у мовах, якими ми користуємося щодня.

Зміст

Книга починається зі вступу, який складається з двох частин. Вступ пояснює походження проекту «Власними словами | In Our Own Words» та концепцію семінарів. Далі надаються приклади писемної творчості, які були створені під час семінарів. «Повні» версії віршів та перекладів, написаних на семінарах, або згодом, подаються разом з більш фрагментарними текстами та варіаціями, зробленими у відповідь на ці вірші. Зазвичай їх шкрябали на клаптиках паперу чи на полях під час семінарів. Згодом вони супроводжувалися зображеннями, які створили українські художники і дизайнери у Шотландії за мотивами матеріалів творчих майстерень. Останній розділ книги детально розповідає про життєво важливий і несподіваний внесок, зроблений дітьми учасників.

Тексти незначно відредаговані; дослівні переклади текстів, які написані не англійською мовою, наведені в кінці книги.

З одного боку, проект «Власними словами | In Our Own Words» це святкування сили мови та творчості. З іншого боку, це свято, яке відбувається в контексті, або інакше кажучи – у відповідь на певні жалібні обставини. По-перше, це давня політика розрахованої ворожості, яку проводить британський уряд по відношенню до переважної більшості людей, які приїжджають до Сполученого Королівства в пошуках безпечного місця перебування. Це перешкоди, які виникають на шляху біженців до безпеки й самореалізації, та, на більш оптимістичній ноті, рішучі зусилля біженців, шукачів притулку та інших для подолання цих перешкод. Другою обставиною є війна Росії проти України. Хоча реакція уряду Великої Британії на цю трагедію була унікальним винятком, що відмінив політику ворожнечі, досвід війни та переміщення тисяч українців висвітлили труднощі, з якими постійно стикаються біженці в Британії. Саме ці проблеми, хоча б частково, намагається вирішити проект «Власними словами | In Our Own Words».

Десятирічна війна Росії проти України стала злочином проти людства; а також злочином проти мови, тобто мови як вияву людяності. Це насильство прийняло безліч форм. За схемою, що розроблялася століттями, Росія намагалася зруйнувати українську мовно-культурну автономію шляхом маргіналізації та ліквідації державної мови. Тут йдеться не тільки про українську, але також, наприклад, про кримськотатарську. Водночас здійснювалося безперервне втручання Росії во внутрішні справи України нібито в інтересах «російської мови» та її носіїв. Це втручання завершилось повномасштабним кривавим вторгненням

у 2022 році, що остаточно зменшило перспективи функціонування російської мови в Україні. Багато хто з українців, для яких російська колись була мовою дому та сім'ї, або повсякденного бізнесу та спілкування, видалили її зі свого життя, поділяючи позицію свого уряду. А саме, слова загарбника не можуть претендувати на місце в серцях українців. Такі витoki навіть могли б придбати іронічного змісту, якби гучні заяви Кремля про турботу про російськомовних українців не були постійною брехнею. Нарешті, як завжди, війна і тиранія зробили свою справу. Російська «спеціальна військова операція» знизилася якість мови як носія значення шляхом упродовження евфемізмів, акронімів та риторичного блефу, який використовується для прикриття різанини та виправдання того, що виправдувати неможливо.

Але мова також завжди була ареною опору. Як і в історії попередніх поколінь, українська пережила вбивство своїх носіїв і безпідставний сумнів щодо своєї легітимності виконувати функції осередка незалежної української ідентичності. Тепер її статус став безпечним, як ніколи раніше, не тільки в якості офіційної національної, але й у ролі основної європейської мови. Незалежно від усіх можливих ускладнень і полеміки навколо себе, використання російської теж може бути формою опору: коли Кремль робить обурливе припущення, що російська мова є його власністю, яку потрібно захищати та пропагувати, використання російської мови задля артикуляції своєї української ідентичності, відстоювання свого існування під загрозою можна розглядати як спосіб відвоювання власного простору у потенційного окупанта.

Однак, мабуть, намагання обрамляти мову цими чорно-білими термінами героїзму та віктимності є помилковим, також як і протиставляти російську та українську як антагоністів.

Так само як в багатьох країнах функціонують різні мови, люди також зазвичай розмовляють декількома. В той час як держави віддають перевагу жорстким законам, особливо коли йдеться про екзистенціальній війні, люди продовжують щодня трансформувати та змішувати мови з творчим апломбом (класичний приклад – українсько-російський гібридний суржик), бо на меті людей не контроль, а спілкування. У порівняно одномовній країні, такій як Велика Британія, часто уживані терміни на кшталт «російськомовні українці» створюють хибне враження, приховуючи здатність людей маневрувати між російською та українською, не кажучи вже про багато інших мов, якими вони також володіють.

Проте ця здатність до мовленнєвої імпровізації задля повсякденних потреб стала серйозним викликом через війну, яка протягом десяти років викорчувувала українців з рідної землі, змушуючи їх шукати безпеки на своїй батьківщині, а також, особливо з 2022 року, в інших країнах. Умови, за якими українців приймали в інших європейських країнах, спростили їх досвід перебування у Сполученому Королівстві, порівняно з жертвами інших конфліктів з Африки та Близького Сходу. Але ж статус біженця з будь-якої країни все ще означає різку зміну мовленнєвого та культурного середовища, а також зіткнення з пріоритетами адміністративної держави та поглядом на життя і мову. При цьому терпіння до безладних реалій біженців не завжди вистачає. Наприклад, перебування у Великій Британії, незважаючи на забезпечення перекладів і надання послуг перекладачів з боку місцевої влади, що перебуває під постійним значним тиском, обов'язково передбачає підлеглість чіткій ієрархії мов. На вершині піраміди за замовчуванням впевнено розмістилася англійська, в той час як українська – стандартна, очікувана; названа, кодифікована мова європейського союзника знаходиться

нижче, але ще далеко попереду більш міноритизованої мови, як-от кримськотатарська, неофіційної суміші, як-от суржик, або численних мовленнєвих різновидів русинської мови, не кажучи вже про ще більш маргінальні корінні мови з-за межами Європи.

Нещодавно прибулі українці, як і більшість переселенців, опинилися в парадоксальній ситуації. Для того щоб інтегруватися в британське суспільство – отримати роботу, орендувати квартиру, знайти друзів, налагодити життя – потрібно говорити англійською; але щоб оволодіти мовою, особливо в дорослому віці, потрібні не тільки заняття, а й щоденні взаємодії з англomовним оточенням. У цьому контексті мова може стати обтяжливою і безрадісною – тобто скоріш проблемою, яку треба подолати, ніж засобом самовираження чи приєднання до місцевої спільноти.

Ця проблема стала особливо гострою в Шотландії, яка, пропорційно своєму населенню, приймає більше українців, ніж будь-яка інша частина Великої Британії. У результаті, багато тисяч українців спочатку розміщувалися не у господарів, як їхні співвітчизники, а в готелях і на круїзному кораблі на річці Клайд. Цей корабель став плаваючою Україною в мініатюрі, що не забезпечувало можливості спілкуватися з місцевими жителями.

Незважаючи на це, коли йдеться про мову, Шотландія (а також Уельс і Північна Ірландія) мають що запропонувати біженцям. Це те, що набагато важче знайти в Англії, особливо за межами Лондона, а саме, відкритість до можливої багатомовності, відчуття того, що англійська є лише частиною відповіді на запит.

У той час як бюрократичне панування англійської є абсолютним, кожен мешканець Шотландії усвідомлює не тільки те, як їхні версії англійської можуть відрізнятись від норм,

визначених «на півдні», але також, що навіть різноманітна, багатополарна англійська мова не має монополії на спілкування чи культурну ідентичність, враховуючи, що гельська та шотландська мови, хоча й маргіналізовані, продовжують виживати, а місцями й процвітати.

Більше того, таке усвідомлення постійної можливості функціонувати по-іншому за допомогою мови, створює потенціал для ще більш радикального, більш інклюзивного мультикультуралізму. Таке бачення представлене у «Порозі», багатомовній поемі, складеній тодішнім національним поетом Шотландії на ім'я Джекі Кей на честь відкриття шотландського парламенту в 2016 році. Поет закликає політиків «говорити будь-якою мовою: «будь ласка, ласкаво просимо» біженцям зі всього світу», стверджуючи, що «наша сила – це наша відмінність», і демонструючи силу такого різноманіття за допомогою гасла, що повторюється кількома мовами, в тому числі – мовою Глазго ('Wan patter is naer enough. / Mak yersel at hame') та українською ('Однієї мови ніколи недостатньо / Ласкаво просимо').

Саме ця оптимістична перспектива надихнула команду «Власними словами | In Our Own Words» розробити проект, який ґрунтується на вірі в те, що мова та творчість можуть не лише допомогти новоприбулим (у цьому випадку, українцям) знайти свій голос у Шотландії, але також допоможуть переконатися, що ці різноманітні голоси стануть частиною розмови, що створює майбутнє Шотландії.

Розглядаючи своє давно усталене мовне розмаїття як трамплін для комплексного розвитку Шотландії, яка більш відкрита до світу, за думкою Джекі Кея, ми наслідуємо благородні традиції. На початку ХХ століття Г'ю МакДіармід представив шотландську мову як засіб швидкого відновлення розірваних зав'язків Шотландії з Європою. Пізніше

Крістофер Вайт перетворив писання та переклад гельською на частину космополітичної письменницької ідентичності. Однак, поет і перекладач Едвін Морган ймовірно являє собою найзначнішу фігуру в цій традиції. В 1971 році, наприкінці злбних і напружених дебатів про відсутність у Шотландії єдиної національної мови, Морган стверджував, що ця «змішана держава» може бути «замаскованим благословенням», а у своїй власній поезії не лише використовував шотландську та англійську мови, але також започаткував тренд на підвищену чутливість до мови, що відобразилося в його перекладах з багатьох мов, включаючи українську, після того, як він відвідав Україну в 1956 році.

Моргана можна вважати божеством-покровителем цього проекту, а також його поетичним меценатом, і не тільки завдяки його роботі першопроходця по з'єднанню Шотландії та України.

По-перше, подібно до того, як переклад займав центральне місце у поетичній практиці Моргана, проект «Власними словами | In Our Own Words» також розгортався навколо перекладу. Місце перекладу в житті біженців вказує на те, яким чином витіснення може інструменталізувати мову, позбавляючи її творчого потенціалу. Переклад треба робити, його треба робити правильно.

Домінуючі авторизовані версії та автоматичні комп'ютерні програми-перекладачі створюють хибне враження, що переклад є актом дешифрування або розблокування коду, який запроваджує точні еквіваленти, що ховаються за чужими фразами. І навпаки, Морган, як і всі хороші перекладачі, допомагає нам усвідомити той факт, що переклад – це «ентузіазм» і «відкриття»; це невизначений, відкритий процес, який є, перш за все, способом дізнатися про іншу людину та інше місце. Ця ж логіка лежала в основі проекту «Власними

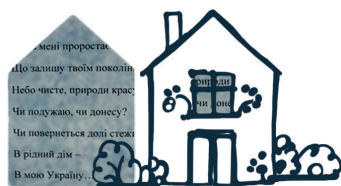
словами | In Our Own Words»: спільний діалог, яким є переклад, може перетворити мовні «бар'єри» на мости. Кожне незнайоме слово – це можливість дізнатися про світ, який воно описує. Ми сподіваємося, що принцип, який, на нашу думку, так добре спрацював у цій групі біженців, також забезпечить успішний підхід до інших спільнот українців та шукачів притулку, що мають різне мовне походження.

По-друге, Морган був відкритим до міжнародного впливу, і на піку своєї кар'єри він дослідив можливості конкретної поезії, тобто такої, в якій форма і вигляд вірша мають не менше значення, ніж його звук або його зміст. Цей цілісний підхід до мови, що охоплює всі її аспекти – зоровий, слуховий, семантичний, соматичний, сенсорний – також став принагоді під час проведення семінарів та роботи над цією публікацією. Зустріч між Шотландією та Україною, що коротко відображається в цій публікації, це не просто зіставлення слів, значень та періодів історії. Це також поєднання алфавітів та акцентів, властивих різним людям, що мають свій власний ритм, висоту і дихання.

Отже, ми в якості організаторів цих семінарів мали на меті створення простору, у якому люди почуватимуться впевнено в ході взаємодії з мовою як такою, та зі своїми рідними мовами, що втілюють різноманітності культури рідної країни, а також інтимне вираження кожної людини. Задля досягнення цієї цілі, ми зробили наступне:

при виборі учасників ми враховували українців з різним рівнем володіння англійською (певна робота була проведена нашими чудовими перекладачами Оленою та Іллею), але ми прагнули залучити до роботи якомога більше мов і діалектів, якими розмовляють в Україні та в Глазго. По-друге, ми зосередилися на універсальній, інтимній, складній темі – «Дім». А саме, де твій дім? Який в тебе дім? Як можна влаштувати

новий дім у новій країні? Чи є у нашій мові слово «дім»? Ці питання повторювалися знову і знову протягом трьох семінарів. (Так само й тема, пов'язана з їжею – максимальним домашнім комфортом). По-третє, щоб такі важкі розмови стали можливими, ми намагалися сприяти проявленню вродженої творчої наснаги учасників, а також зробити семінари максимально дружніми та цікавими.

Майстерні | Кетрін Маккіннон

Формат семінару, тобто поєднання методів творчого письма та перекладу, спирався як на досвід роботи Джеймса в якості викладача перекладу, так і на мою власну постійну роботу над колективною поезією. Протягом багатьох років я працювала з біженцями, шукачами притулку та іншими місцевими жителями, використовуючи поезію та творчу групову роботу як інструменти для обговорення та документування їх досвіду повсякденного життя в Шотландії. На цих семінарах відповідні вірші служили основою для групового обговорення, письмових вправ і творчої діяльності.

Проект «Власними словами | In Our Own Words» відрізнявся від моїх попередніх робіт тим, що члени групи володіли більшою кількістю спільних мов. Хоча були також представлені окремі носії деяких мов, таких як гуджараті та іспанська. Що до англійської, української, російської, урду, польської та шотландської, серед наших учасників були принаймні двоє носіїв кожної з цих мов.

Такий кількісний розподіл носіїв різних мов забезпечив набагато більше простору для поглиблених дискусій про вибір і значення слів, як у поезії, яку ми читали, так і у віршах, написаних учасниками семінару.

Ми спланували зміст семінарів таким чином, щоб мати можливість розширювати обсяг роботи щотижня: від окремих літер та різноманітних алфавітів на першому семінарі, аж до фрагментів тексту на другому. Таке планування забезпечило нам величезну кількість матеріалу – візуального, текстового і звукового – на останньому семінарі, коли учасники працювали над більш інтенсивними перекладами та переписуванням своїх власних попередніх фрагментів

та деяких з опублікованих віршів, які ми читали протягом проекту. Декілька з учасників були досвідченими поетами та письменниками, що насолоджувалися тонкощами мови, та чиї вірші вільно линули на сторінки. Для інших семінари стали стрибком у невідоме, а часом – незручним кроком за межі своєї зони комфорту. В групі, що поєднує людей різного рівня впевненості та життєвого досвіду, співпраця стає найпотужнішим інструментом для подолання внутрішнього голосу, який шепоче «Поезія не для мене», або «Я більше люблю цифри». Працюючи в невеличких групах, або поринаючи у власну мову та її ідіоматику разом з маленькою групою, ми створили простір, де кожен зміг навчити всіх інших учасників чогось нового. Список улюблених слів ілюструє масштаби розмови. Ці слова були отримані лише з однієї вправи – розминки. Діапазон улюблених слів сягає від квітів і ланчбоксів до любові та свободи.

Звичайно, ніщо й ніколи не складається саме так, як ви плануєте, ні в житті, ні в творчій майстерні. Непередбачені елементи, як-от активна участь дітей у творчих письменницьких заняттях, змінили напрямок та атмосферу майстерень на краще. Грайливість і жвавість дитячих внесків у свою чергу надихнули дорослих на творчість та створення невимуженого простору, де люди можуть поділитися своїми думками та текстами. Наш давній друг Едвін Морган з'явився знову, і його «Пісня про Лохнеське чудовисько» безсумнівно, звучала українською для дитячих вушок.

Хоча цей момент легко пропустити, коли маєш на увазі відчутну кінцеву мету (цю книгу!), саме факт об'єднання людей для спільної діяльності стає потужним мотивом. Коли страждаєш від шуму або стресу і ускладнень, навчаючись жити у новій країні, дозвіл зупинитися на пару годин і зосередитися на найнепрактичнішій темі, такій як поезія, для

багатьох людей може стати приємно освіжаючим досвідом. Як сказав один український учасник: «Мені довелося включити мозок і обрати креативний підхід до пошуку відповідей на запитання ... Сподіваюся, цей досвід допоможе мені стати більш відкритим в ході спілкування у майбутньому».

Створенню атмосфери майстерень як простору, окремого від решти світу, дуже допомогли локації перших двох семінарів, Common Ground, колишня вітрина в жвавому місті Глазго, на його центральній вулиці, була перетворена на місце для об'єднання різних спільнот через мистецтво та культуру. Вибір цієї локації став подвійною перевагою. По-перше, тому що ми змогли створити там мирний і красивий простір для спільної роботи – барвисті мурали прикрашали стіни, коли перехожі йшли повз вітрину по інший бік матового скляного вікна. По-друге, учасники мали змогу познайомитися з цією локацією та її поточною програмою діяльності.

Палестинський поет Махмуд Дарвіш писав, що «кожен прекрасний вірш – це акт опору». У цей збірник увійшли вірші про маленькі втіхи, блакитне небо, мову, кохання і втрати, яким протистояли автори. Категоризація була зроблена за національністю, мовою чи міграційним статусом. Автори також чинили опір силам, які намагалися тримати нас на відстані один від одного, а також тим, хто каже, що вірші мають виглядати, або звучати певним чином, або мати певний тип автора. Ми сподіваємося, що читаючи книгу, яка змішує мови, образи, поезію і прозу, ви зможете насолодитися смаком проекту «Власними словами | In Our Own Words». Це – гомін розмови, слова тут і там українською, російською, гуджураті та німецькою мовами; ножиці та шматочки папіру, але перш за все це питання. «Що це означає? Як ви це вимовляєте? Чого вам бракує? Що означає бути вдома?»

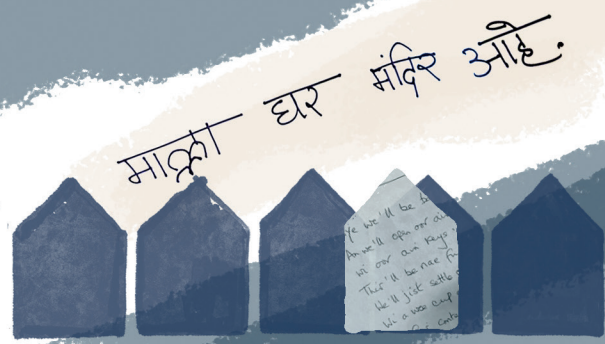

De bh he bh bh, he 3A57A5 sim

ધરતી નો છેડો ઘર.
The end of the earth is home
मेरा घर शांति से भरा है.

my home is my temple.

De bh he bh bh, he 3A57A5 sim
ساری دنیا گھوم آؤ! وایسی گھر ہی آنا ہے
EAST, WEST, HOME'S BEST

my home is my temple

Your home is where your soul is.
T B U gIM PAM, ge
T B O A g u a A

माझा घर मंदिर आहे.

Дім в мені проростає корінням

Kristina Yatsyshena

Дім в мені проростає корінням.
Що залишу твоїм поколінням?
Небо чисте, природи красу..?
Чи подужаю, чи донесу?
Чи повернеться долі стежина
В рідний дім –
В мою Україну...

Home Is Taking Root

Kristina Yatsyshena

The home is taking root in me
How can I leave them after? See
The clear sky... The beauty of the tree...
Am I going to destroy the chain?
Or will I lose my passion in this pain?
Will my soul return to lovely home
Or I always like a storm...

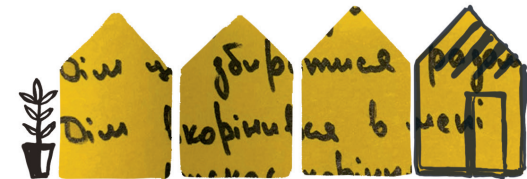

Heimat: Sie schlägt in mir Wurzeln.
Was werde ich der nächsten Generation hinterlassen?

Dom we mnie zapuszcza korzenie,
Które pozostawie waszemu pokoleniu?

Газдівство проростає корінням во мні.
Так що лишу своїм діткам?

Дом во мне прорастает корнями,
Что оставлю твоему поколению?

Home Is

Paulina Żurakowska

Home is

the 'Big Yin's brew' coaster,
next to the I <3 Mum one,
and tendrils of steam from a chipped Mini Eggs mug.

Home is

The bits and bobs from faraway places,
The gifted painting of four faces,
And the rolled-up socks huddled in the corner of the sofa,
Waiting to be claimed in the morning rush.

Home is

bubbling broth and
chunks of celeriac bobbing along the surface,
dancing with the carrot and parsnip,
warming wind-whipped, ruby red cheeks.

Home is

The clanking of stainless steel against bowl
In the still silence of a long and late afternoon,

Home is

My knobbly knees thrown clumsily over my mother's,
And barging into my sister's room for a wee gossip,
'You'll never guess what –'
But she almost always does.

Home is

Language shifting, shedding, morphing
mix-matching with another

'What's the word again for –'

'Oh I don't know but I know what you mean',

It is the fervent waving of hands, the rising intonations,
And the disapproving/approving grumble of my father.

Home is

Where I am

Where they are

Where we are.

Дім – це киплячий бульйон зі сміху,
суперечок, жартів і любові

warmth laughter dumplings
теплота сміх вареники

Дім це гарячий бульйон
Дім це коли небеса такі блакитні
Дім це запах землі
Дім це збиратися разом
Дім вкорінився в мені

ધરતી નો છેડો ઘર | Home is the End of World

Minaxi Champaneri

જ્યાં માતૃભૂમી ની માટી ની સુગન્ધ આવે.
જ્યાં આકાશ ભુરા રંગોથી ઘેરાયા હોય.
ઘરમાં બધાં ભેગા મળી આનંદ માણતા હોય.
જ્યાં વાનગીઓ ની સુગંધ લહેરાતી હોય.
જ્યાં બધાંની વાતો ના રણકાર ગુંજતા હોય.
જ્યા જ્યા વસવાટ કર્યો ત્યાં ઘર બનાવ્યું હોય.
એજ તો ધરતી નો છેડો ઘર કહેવાય.

• • •

Where the fragrance of the motherland wafting.
Where the blue clouds spreads over the sky.
Family members are enjoying together at home.
Where the fragrance of the cooked dishes are wafting.
Where everyone is reminiscing of the life.
Wherever we moved, we built the house.
That's what Home is the end of world.

Мы вернёмся назад

Vanya Yakimov

Мы вернёмся назад, и на это есть масса причин,
И своими ключами откроем знакомые двери.
Выпьем чаю с малиной, что кажется очень простым,
И уснём на подушке своей, и под крышей своею.
Нас не нужно винить, мы везли стариков и детей.
От свинца и снаряда, от смерти и грохота пушек.
Нас не нужно жалеть, нам достаточно в эти сто дней
Удалось о себе посмотреть, прочитать и послушать.
Мы вернёмся назад, кто-то раньше, кто позже - не суть.
И сады разобьём, и полюбим давно разлюбивших.
Скажем грустно спасибо судьбе за извилистый путь
И с большой благодарностью вспомним нас всех приютивших.
Мы вернёмся домой и пройдем по любимым местам.
Был бы цел этот дом, где снимал, или рос и был счастлив.
И звучат голоса из различных провинций и стран.
Мы вернёмся домой, чтоб уже никогда не прощаться.

This Russian-language poem, written by a Ukrainian poet in Kyiv in 2022, was one of two chosen by Nataliia Batrakova to represent the theme of 'home'.

Ми повернемося додому

Yevheniia Vodopianova, after Yakimov

Ми повернемося додому
після цього содому
і для цього є безліч причин.
Стоїмо, мовчимо кілька хвилин
та своїми ключами
наче чужими руками
відкриємо знайомі двері,
побачимо знайомі стелі.

Aye We'll Be Back

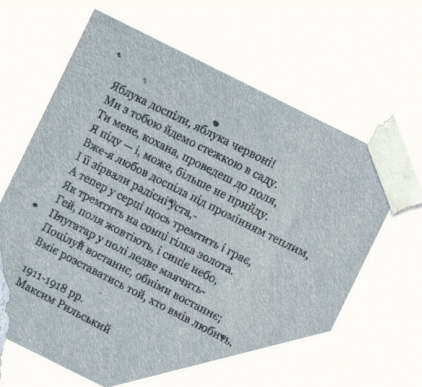
Finola Scott, after Yakimov

Aye we'll be back for shair.
An we'll open oor ain doors,
Wi oor ain keys.
Thir'll be nae fuss.
We'll jist settle doon
Wi a wee cup a tea.
An fair contented
We'll coorie doon in air ain bed
Heid saft oan the pillow
In oor ain hame.

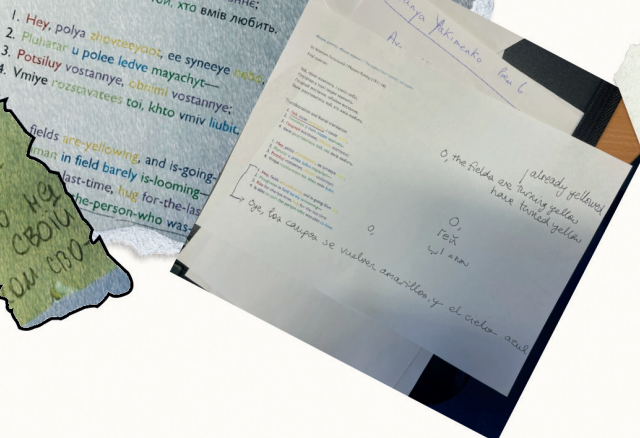
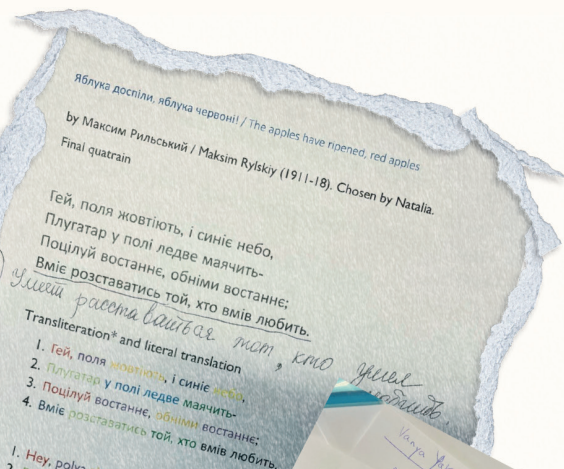

Maksym Ryl's'kyi

Яблука допіли, яблука червоні Maskym Ryl's'kyi

Яблука допіли, яблука червоні!
Ми з тобою йдемо стежкою в саду.
Ти мене, кохана, проведеш до поля,
Я піду — і, може, більше не прийду.
Вже-я любов допіла під промінням теплим,
І її зірвали радісні уста,-
А тепер у серці щось тремтить і грає,
Як тремтить на сонці гілка золота.
Гей, поля жовтіють, і синіє небо,
Плугатар у полі ледве маячить-
Поцілуй востаннє, обніми востаннє;
Вміє розставатись той, хто вмів любити.

This Ukrainian-language poem, written in 1917, was one of two chosen by Nataliia Batrakova to represent the theme of 'home'.

Where

Syeda Sadaf Anwar

کہاں ہوگا نیلا آسمان
کہاں ملے گا وہ گھر
جہاں گزرے وہ رات دن
جہاں ملے تھے تم اور ہم
جہاں سب سچ تھا
جہاں سب پیار تھا
جہاں سب راز تھے
جہاں سب یار تھے
جہاں وہ سب کھیت سنہری
اب سب خاک ہوئے
اب سب راکھ ہوئے
کہاں ملے گا وہ نیلا آسمان
کہاں ملے گا وہ گھر

Where

Syeda Sadaf Anwar

Where will be the blue sky?
Where will that house be found?
Where they passed the night and day
where you and we met
where all was true
where all was love
where all the secrets were
where everyone was friends
where all those fields are golden
Now all are dust
now all are ashes
Where will that blue sky be found?
Where will that house be found?

Мій дім пахне черноземом

Home had come here
The end of the earth is home

Дім пришов сюди
Край землі це дім

Dom to jest koniec ziemi

Sweet home, Украина
Where the skies are so blue
Sweet home, Украина
Lord, I'm comin' home to you

This home is taking root in me
Where skies become blue
A ripple of light, golden softness
It's another type of blue
the same but not the same
that is home for you.

Words We Love

shoogly

пшениця / pshenytsya / wheat

лаванда / lavanda / lavender

полуниця / polunytsya / strawberry

papillon

whippersnapper

niezależność / independence

sociable, pronounced *so-ki-a-ble*

тормозок / tormozok / a miner's packed lunch

рід / reed / family

azadi / freedom

coorie doon

любовь / lyubov / love

From Childcare to Co-Creation | Christine Bird

Childcare is necessary if parents are to be fully included in any endeavour. The default preference in Scotland is for children to be looked after somewhere else. At home, with a childminder, in another room – anywhere that they won't disturb the adults. Blessings come in many guises: for us, there was nowhere else. Far from being disruptive, sharing our space turned out to be the secret, creativity-enhancing sauce that we didn't know we needed.

What did the children bring? A valuable air of playfulness. As each of the adults round the table tentatively offered their name and reasons for attendance on day one, the children got stuck into the biscuits. Magnificent bridges were constructed from Tunnocks Teacake boxes in those first minutes. Creativity requires calm minds, and who could fail to relax and smile at a child deciphering Edwin Morgan's 'Song of the Loch Ness Monster'? There was an ongoing discussion about Nessie's classification, origin, prospect of conquering Glasgow and the correct pronunciation of 'Sssnnn-whuffffll'. The children gave the rest of us permission to play.

They were fearless. Once inspired by an idea, there was no hesitation in realising it. In week one, Misha and Olesha brought the house down with poetry performances featuring their own invented alphabets, cut-and-pasted from a range of scripts. Misha's series of carefully crafted clicks and quacks was superlative. The following week, alongside junk modelling, playdough, origami and drawing, the children used a frame to create poetry about home. Injeela unselfconsciously mixed Urdu and English, describing a place where Mama, Dada and Baya eat *kofta ka salan*, the TV turns off with a k-ch sound, and she feels safe. The baya in question, Arshiyah, painted an enchanting picture of a warm, concrete-white home filled with his sister's toys, fragrant with the

scent of cooked rice. Sasha had his PS5, Misha his lime trees and Jasmine her orange candlelight. Everyone connected home with food.

Week three brought together the ideas and materials that had gained the most traction: images of pizza, *kofta ka salan*, Koka curry noodles, a white concrete house in Pakistan, a Ukrainian linden forest, the Loch Ness Monster; alphabets; paper; pens; scissors; glue. With these tools, the children created, discussed, collaborated. Arshiyan assumed the role of expert as he explained the Urdu alphabet and common phrases. Injeela drew. Jasmine stuck. Sasha played computer games. Misha talked about dinosaurs. Through the creative process, each child developed their multilingual imagination and ability to express their own vision. Adults were drawn into the children's sphere; a Nessie story here, a conversation over playdough rotis there, Mina's poem about her home, her temple.

This project owes its children a debt of gratitude. Together, Injeela, Misha, Olesha, Jasmine, Arshiyan and Sasha showed the adults how to play, have fun and create fearlessly. They represent a persuasive advert for cross-age collaboration in future projects.

Коли батьки зайняті важливими справами, догляд за дітьми стає необхідністю. Зазвичай у Шотландії догляд організовано таким чином, щоб діти не заважали дорослим. При цьому вони можуть залишатися вдома з нянею в іншій кімнаті. На наше щастя, іншої кімнати не було. Спільне використання простору нам не заважало, а навпаки виявилось секретним засобом розвитку творчості, про який ми навіть не підозрювали.

Який внесок зробили діти? Вони створили безцінну атмосферу грайливості. Коли у перший день дорослі, сидячи за столом, по черзі розповідали про себе та причини, з яких вони взяли участь у проєкті, діти вже їли своє печиво. Невдовзі коробки Tunnocks Teacake вже перетворилися на чудові мостики. Творчий процес зазвичай відбувається за умов спокійної інтелектуальної діяльності. Та чи можливо не заспокоїтися і не посміхнутися дитині, яка розшифровує «Пісню Лох-Неського чудовиська» Едвіна Моргана? В той же час тривала дискусія щодо класифікації шотландських чудовиськ, їх походження, їх перспективи щодо завоювання Глазго та правильної вимови «Сннннвуфллл». Незабаром діти залучили дорослих до своєї гри.

Вони були безстрашними. Надихнувшись будь-якою ідеєю, вони вже не вагалися і вірили в її реалізацію. На першому тижні Михайлик та Олексій приголомшили нас поетичними виступами з використанням винайдених алфавітів, які вони самі вигадали й побудували шляхом комбінування, або запозичення писемних систем. Серія ретельно складених Михайликом «кляцань» і «крякань» була надзвичайною. Наступного тижня, створюючи моделі з підручних матеріалів і

пластиліну, займаючись орігамі та малюванням, діти також спроміглися скласти вірші про дім, використовуючи вербальні рамочні опори. Інджіла неусвідомлено змішала урду та англійську, описуючи місце, де мама, тато та Бая (брат) їдять «карі з кофтами» (тефтели), телевізор вимикається зі звуком к-ч, і вона відчувається в безпеці. Бая (брат), про якого йдеться, зветься Аршиян. Він намалював чарівну картину: теплий, білий дім з бетону, в якому повно іграшок його сестри й пахне вареним рисом. Сашко згадав свій PS5, Михайлик написав про липи біля хати, а Жасмін – про помаранчеві свічки. Крім того, усі діти пов'язували концепт дому з їжею.

На третьому тижні ми відібрали ідеї, які набули найбільшої популярності: зображення піци, кофти, локшини каррі Кока, білого бетонного будинку в Пакистані, українського липового лісу, Лохнеського чудовиська; абетки; папір; ручки; ножиці; клей. З цими інструментами діти творили, дискутували, співпрацювали. Аршиян взяв на себе роль експерта, пояснюючи алфавіт та базові фрази на Урду. Інджіла малювала. Жасмін клеїла. Сашко грав в комп'ютерні ігри. Михайлик розповідав про динозаврів. Завдяки творчій насназі, кожна дитина продемонструвала свою багатомовну фантазію та здатність висловлювати власні думки. Дорослі також залучалися до дитячої творчості: тут слухали історії про Нессі, там цікавилися рецептурою тіста для коржів та хлібців, а Міні тим часом декламувала вірші про свій дім і храм.

Команда проекту висловлює подяку дітям, які брали у ньому участь. Інджіла, Михайлик, Олексій, Жасмін і Сашко – усі разом довели дорослим, що можна гратися, веселитися та творити без страху. Вони переконали нас у тому, що варто співпрацювати з людьми різного віку в майбутніх проектах.

Sasha

Home is family
Home is pepperoni pizza
Home is my mint-green bedroom walls
Home is quiet
Home is my PlayStation 5
Home feels like home

Jasmine

Tha dachaigh mo mhathair
Tha dachaigh nùdailean Koka leis am blais coiridh
Tha dachaigh an las orains a tha a' tighinn dheth coinneal
Tha dachaigh ciùin
Tha dachaigh am faileadh de air ùr-fhuine rolan caineal
Tha dachaigh mo leabaidh nuair a tha mi a' cadail
Tha dachaigh fiodh agus bricean
Tha dachaigh gaol

Injeela

Home is mamá, dadá and baya
Home is delicious kofta in salen
Home has light brown walls
Home is the k-ch! sound when the TV turns off
Home smells like my mum's cooking
Home is my pretend camping things
Home feels like I'm safe

Misha

Home is my cousin Mikola
Home is pizza margherita from Al Dente
Home is my orange pillow
Home is the sound of kids playing
Home smells like trees
Home is my soft toy shark
Home is made of trees
Home is happy

Arshiyan

Home is like concrete white
Home is father, mom, grandfather, and my sister, not yet born
Home has the smell of rice being cooked
Home is filled with delicious food
Home is filled with toys (mostly my sister's)
Home is warm, since we were in a hot country

Translations

Дім в мені проростає корінням, *Kristina Yatsyshena*, p. 32

Home is growing its root out inside me, / What will I leave to my generations? / The clear sky, the beauty of nature...? / Will I manage, will I bring something? / Will the path of fate turn / To my beloved home – / To my Ukraine...

Мы вернёмся назад, *Vanya Yakimov*, p. 41

We will go back and there are masses of reasons for that, / And with our own keys we will open familiar doors. / We will drink tea with raspberry jam, which seems very simple, / And fall asleep on our own pillow and under our own roof. / There's no need to accuse us, we took out the old people and children. / Away from the lead and the shells, from death and the rumble of cannons. / There's no need to pity us, in those hundred days / We had plenty of chance to watch, read and listen about ourselves. / We will go back, some earlier, some later – it's not important. / And we will make gardens and love those who have long fallen out of love. / We will say a sad thank-you to fate for the winding path / And with great gratitude we will remember all those who took us in. / We will return home and walk in our favourite places. / Is that building still standing, the one I rented, or grew up in and was happy? / And voices from different provinces and countries will sound. / We will return home so that we never say goodbye again.

Ми повернемося додому, *Yevheniia Vodopianova*, p. 42

We will return home / after this Sodom / and for that there are lots of reasons. / We will stand in silence for a few moments / and with our own keys / as if with someone else's hands / we will open familiar doors, / we will see a familiar ceiling.

Яблука допіли, яблука червоні, *Maskym Ryls'kyi*, p. 45

Translation by Michael Naydan

The apples ripened, the apples are red! / You and I are walking in
the orchard along a path, / You, my love, will lead me to a field,
/ I'll go my way — and maybe come no more. / Love has already
ripened under the warm rays, / And joyful lips have torn it off
— / But now in my heart something is quivering and playing, /
The way a golden branch quivers in the sun. / Hey, the fields are
turning yellow, and the sky turning blue, / The ploughman barely
looms in the field... / Kiss me for the last time, hold me for the last
time; / Only one able to love knows how to part.

Jasmine's poem, p. 57

Home is my mother / Home is noodles with curry sauce / Home is
the orange flame of the candle light / Home is quiet / Home is the
smell of freshly baked cinnamon rolls / Home is wood and bricks
/ Home is love

About the Contributors

Participants:

Syeda Sadaf Anwar

I am from Karachi, Pakistan. Creative writing and poetry is my
passion. I also love to do art and photography.

Nataliia Batrakova

I was born in Crimea and left behind my beloved Kyiv. I hope to
see my country free again. Being in forced emigration, I closed
myself off from life and people. Thanks for this project. It was a
time of joy and comfortable communication, of new knowledge.
It gave me inspiration to do what I love and help other people.

Yulia Belyakova

Ceitidh Cameron

Minaxi Champaneri

I am originally from India and am now living in Glasgow. I am
very passionate about languages. I enjoy reading, writing, dancing,
performing, singing, painting and traveling. Katherine asked me
to help out this amazing group to meet and encourage them to
write and be part of the community. I have enjoyed meeting and
greeting all the newcomers and loved being part of the group.

Kristina Yatsyshena

With all due respect to the diversity of people on the planet, I am
proud to be Ukrainian. My three life rules, formed on the basis of
my life experience, are: 1) Where there is love, there is no place for

fear; 2) An eye for an eye, a tooth for a tooth, I'm gonna fight for the Trident; 3) Draw your dreams. In *Our Own Words* gave me the opportunity to become closer to understanding the power of words. *Slava* to Ukraine, *slava* to the heroes!

Inna Kozyr

Olha Lukianova

I am a lecturer in Ukrainian literature from Kharkiv, Ukraine. I am passionate about books, architecture and picking outfits for my loved ones.

Marina Pshenychnykova

Yulia Rogozhina

Vladyslava Rozenko

I am originally from Kyiv, Ukraine, where I worked as a copywriter. I currently live in Greenock and am studying English at West College Scotland.

Finola Scott

As a Glaswegian I write in both Scots and English, so was delighted at the opportunity to engage with people who spoke not one or two, but in many cases three or four languages. It was wonderful to hear first-hand people's experiences. It was for me a way of extending friendship. I was not disappointed – I spoke with people of all ages and backgrounds, widening my knowledge of those displaced and separated from family. It was a moving involvement as people opened up over the weeks, sharing their concerns and hopes. I am grateful for the chance to be involved and wish our new Glaswegians well.

Niall Sellar

I was born in Edinburgh in 1984. I work as a teacher and translator. After spells in Dublin, Konstanz and London, I currently live in Glasgow.

Liudmyla Shurkovska

I am 42 and all my life I lived and studied in Ukraine, before arriving in Scotland at the end of June 2022. My native language is Ukrainian, with a local dialect, which reflects the history of where I am from. I used to work with different communities (Hungarian, Romanian, Ukrainian, Slovak) in the Transcarpathian region in western Ukraine, which is why I decided to participate in this project.

Yevheniia Vodopianova

I come from Ukraine and I currently live in Glasgow. I like to meet and communicate with different people, so I joined the project *In Our Own Words*. I plan to study languages.

Paulina Żurakowska

I am from Poland but have lived in Glasgow since I was very young. I joined this project as I thought it would be a great opportunity to experiment with using languages I don't usually use for creative writing. I really enjoyed my time with everybody on the project and thought it was incredibly insightful and inspired my creativity.

Interpreting and Translations into Ukrainian:

Illia Malanchuk

I am currently studying law at the University of Glasgow, where I am President of the Ukrainian Society.

Olena Taukchi

I am an experienced researcher and teacher of English with a PhD from Donetsk National University, with particular interests in psycholinguistics and second-language acquisition. I am currently working at the University of Glasgow.

Art Editing, Design and Cover Illustration:

Oleksandra Novatska

One of my courses when I studied at the Academy was Book Design and Illustration, and since then I have enjoyed participating in making books as an art editor and illustrator. For me, there is no greater pleasure than holding a freshly printed book in which there is a piece of me.

Illustrations:

Nadiia Bedrina

Originally from Ukraine, I am currently residing in Edinburgh. I work remotely as a lecturer and assistant professor at Kharkiv State Academy of Design and the Arts. I found great joy in contributing to this project, particularly in combining my background in cultural studies with artistic expression.

Anastasia Taranets

Daria Udovenko

I was born and raised in Kyiv, Ukraine. My city is my home and comfort zone, which I hold dear. Recently, I arrived in Glasgow with my sister. Taking part in this project brings me great joy.

While working on these illustrations, I immerse myself in my memories and feelings. I continue to explore my creativity and pursue what I loved in Ukraine, as I have dearly missed it.

Project Leaders:

James Rann

I am Lecturer in Russian at the University of Glasgow. Among other things, my research focuses on experimental poetry, translation and multilingualism, as well as the interaction of all those things, with a particular emphasis on cultural connections between Eastern Europe and Scotland. When I can find the time, I translate from Russian. I am currently learning Ukrainian.

Katherine Mackinnon

I am a part-time PhD researcher at the University of Glasgow, working on an oral history of refugee lives in Scotland from the 1970s to the present day. My professional background includes work in refugee integration, prison education and community development. Alongside my PhD, I am a writer and workshop facilitator, working with groups to read and write poetry and explore creative ways of documenting everyday life. I am also a founding member of Radical Glasgow Tours, a collective that runs radical history walks around Glasgow.

Thanks

This project and this book were made possible by funding from the Arts and Humanities Research Council (AHRC), part of UK Research and Innovation, given via the Impact Accelerator Account at the University of Glasgow. It was made in association with the Association of Ukrainians in Great Britain (Glasgow Branch), Scottish Refugee Council and the Centre for Contemporary Arts Glasgow.

The organisers would like to thank the following people for their assistance with this project: Christine and Jasmine Bird; Olena Taukchi and Illia Malanchuk; Alina Ostapenko, Olga Lutsyshyn and Kateryna Campbell at the Association of Ukrainians in Great Britain (Glasgow Branch), Mohammed Alazraq and the Common Ground team at CCA; Shan Saba at Scotland Against Modern Slavery; Soizig Carey at Scottish Refugee Council; Lindsay Middleton, Bella Hoogeveen, Maki Rooksby, Helen Green, Iwona Winiarska-Pringle, Shamil Khairov, Lynne Clark and Joanna Szostek at the University of Glasgow; Vanya Yakimov, Michael Naydan, Gordan MacCoinnich, and Tom Hubbard.